

תצלומים: דודו אדם

אבל עולי. "התיאטרון שלנו מחפש שיטות אחרות ליצור משהו שמדבר על מה שקורה כאן. לא באנגולה או במנגולה"

מחיללים בקומה האחרונה בשמיים, ואני רואה את הכפר שלי בקומה הראשונה. אני הגעתי לקומה השביעית, ואני עולה ויורד, ואחרי הקומה השביעית אני מחפש עוד קומה, למרות שאני משוכנע שאין אבל בכל זאת, אולי יש. אני צועק מלמעלה שישמעו אותי – הכפר, המשפחה, האשה, שבע שנים לא ראו את ההצגות שלי. שלוש שנים אני בתוך ההצגה הזאת, ואחרי כל הזמן הזה, כשאני קוֹטֵף את הפירות, זה לא מעניין אף אחד. ב'87, קיבלנו מקום ראשון על "זיכרונות דוד שני בעיר העתיקה". קניתי שבעה קילו בק לאווה, הגעתי לכפר ואמרתי: "מה יש, יא מטומטם. חשבנו שיש לך בן, שנגולד לך מישור". אתה יודע מה חגשנו באותו זמן? הכל נפל למטה. וזה הורג אותי ששנים אני פה ואף אחד לא בא לראות אותי. במקרה אתה יודעים מה באו מתגן. מסתכלים עלי כמו על איזה שרמטה בתיאטרון".

ואשתך, היא לא בארנו ראש איתך?
"אני נשוי לבת כפר. האנשים של הכפר לא פתוחים לחיים המודרניים. ניסונו לגודל בעכו. היא היתה כאן שבועיים ולא היתה מסוגלת להמשיך. אני לא אומר שהיא לא יכולה להשתלב, אבל זה ייקח לה זמן, עד שגויה באותה רמה, בקומה השביעית. לוח אני חוזר. זה מה שאני רוצה בחיים – שכל הכפר יהיה בקומה השביעית. יש מעט שמבינים אותי בכפר. רק כששוכן עם אותי ברדיו, רואים אותי בטלוויזיה, זו גאוה. אמא שלי שמחה שאני בתיאטרון, בגלל שאני לא מלכלך את הכפר בעבודה".

בכל זאת, יש אנשים, יהודים וערבים, שהיו מר כנים להרדג אותך רק בגלל שאתה ערבי.
"אני מאמין, שכל עוד אני לא מוֹיֵף להם ישירות, הם לא יעשו לי כלום. אתה רואה איך אני לבוש עשוקי? כשי שירטס ומכניסים קצרים. שאלו אם אני לא מתבייש. היו לי משקפי שמש שאלו אם אני עיוור. אבל ככה אני הולך בכפר, ולא איכפת לי מה אומרים. אם אני אלך איתם בראש, זה יכאב. זה יביא לתוצאות לא טובות. לא שם יון על מי שמכיר. במלחמה צילצילתי לכמה משפחות של חברים ברמת גן, שיבואו. ואני יודע שהיו מתייחסים בכפר לא טוב אם הייתי מארח אותם, אבל לא איכפת לי. זה קשה, אבל כמה בגנאם כבר לוחים – 70 שנה, 80, ועוד ככליל".

אז למה לא תעזוב את הכפר?
"חשבת על זה הרבה, אבל יש לי שם קוֹטֵף, שבניתו לפני חמש שנים. שלושה מפלסים. אני לא יכול למצוא כמורה בישראל, אני חושב. אני הינדסי אתו, וזה הראש שלי. יש לי גם אשה ושני ילדים,

וזה דווקא הקטע שאני הכי אוהב. הוא קטע ממש חזק. אמרתי לה אם היית את עושה את הקטע הזה בעירום, הייתי מת עלייך. אני לא יודע למה את לא מתה עלי".
ובדברים האלה בעצם פותח אבו עלי צוהר אל ממדו התלוש. אל הבניה החמודה באמת – הניכור מהחברה הערבית, שממנה היה שמח לקבל פירבקים חיוביים. במקום שיסמחו בהצלחתו, שמים אותו בעמדת נבדל, גם אנשי הכפר וגם הבראנדה. "ערבים היום באים להצגה כדי לרשום לעצמם שהאלך לא היה טוב, לא כדי להתענג. שחקנים באו להצגה שלי לפני שנה, ונעלמו אחריה. מחמד בכרי וכולם. נעלמו בלי להגיד כלום. בפסטיבל הזה קיבלנו מקום ראשון, ואף ערבי לא בא ולחץ לי יד. כולם ברחו. ראיתי לפחות שישה שחקנים מבית הגפן. כאב להם להגיד, תודה ותי משיח. שכבתי הגפן קיבלו מקום ראשון לפני שנתיים עם 'ראשון של ג'אבר', אני רקרתי איתם עד הבוקר, ויש לי וידאו של זה. כי אני בגנאם. אני אוהב את כל השחקנים, רוצה שכולם יהיו למעלה. וכשאני מצליח, אני לא רואה אף אחד ליד, וזה הורג אותי".

גם החיים שלך בכפר הם לא תענוג גדול בבבילון.
"החיים שלי בכפר והחיים שלי בעיר זה חיים בין שמיים וארץ. אני רואה את החיים כשבע קומות,

בקול רם. ואני בוכה ובוכה, והצחוק והבכי משתלבים. וככה מסתיימת ההצגה".
זה קטרויס?

"אחרי כל העניין הזה אני מרגיש מת. אני נח איזה עשרים דקות, ואז חוזר לחיים הרגילים, לאט לאט. אבל כשמישיר מכניסה לי מכות, אני בוכה באמת. לא מאכאב, אלא מה שיהודייה נותנת לי מכות. איך אפשר? אני לא יכול להירגע שלושה ימים מזה. הגרמנייה, נתתי לה את המקל והיא ברהה מהאלום. ויש יהודים שבאים להרביץ לערבי הזה. לא מספיק שאני מרביץ לעצמי? לא מספיק שאני אומר, 'די כבר, אני רוצה למות?' בשלושים הצגות שעשיתי היו לפחות חמישה שהרביצו לי. וזה כאב".

היו ערבים בהצגה?
"הזמנו שתי ערביות מעכו, ואני מצטער על זה. אחרי חמש שעות ההצגה, באו ושאלו אותי, 'זאלד, בן כמה אתה?'. אמרתי, שלושים. אמרו: 'כמה זמן אתה עובד בתיאטרון?'. אמרתי, שבע שנים. שתקו. וזה שיער אותי. הם באים, ערבים, לראות הצגה כזאת, וזה מה שיש להם להגיד. מה הם רוצים להגיד בזה – שאני מטומטם? ראתה את ההצגה שחקנית מכפר יטיף, שהיא פיעה כאשתי הערבית ב'זאלד' נשוי לשתיים, והיא דווקא מאוד נגנתה, חוץ מבקע האחרון, של העירום,

קורס שנה וחצי, בשביל ההצגה, ואז ביקשו ממני הרגל ואומר, שאני לא רוצה את התרבות הזאת. יש לי את המסכת שלי, אני רוצה שתחשבו גם על התרבות שלי. אחר כך, כל שלושה-ארבעה צופים נפגשים עם שחקן ומדברים על השואה. הקהל הופך להיות התיכור של ההצגה. אני מנסה להיכנס לתרבות היהודית בתור ערבי. אני מנסה להיכנס לתוך הגטו בתור פועל ערבי, מנקה חלונות. אני מתחיל ללמוד יידיש (אבלי על למד גם יידיש לקראת ההצגה. א"א), ואני מנסה ללמוד את ההיכנס לתוך החיים היהודיים. למה כי כדי לדעת את העניין שלי במדינה הזאת, אני צריך לדעת מה הערבי של היהודים.

"יש עניין האפליה בארץ – ערבים החוצה. ומתחיל ויכוח בניני לבין שחקן אחר, כשכל אחד טוען, רים איז מיי פלייט, רים איז מיי פלייט. אני מנסה להיות רב, לדבר בשפה של רב, ובסוף אני מחליט להיכנס אליהם כחאזלר, ונתון להם את הקטע של הערבי המסכן. חלק מהאנשים ממש בוכים מקטע הזה. אבל זה מסכן עד הסוף. ובסוף הקטע אני שאלו אם אני יכול להפסיק לעשות ערבי מסכן". השאלה הזאת מטלטלת את הקהל כשם שהסתירות הפנימיות באבו עלי מטלטלות אותו. וקהל, על מה הורה עם הערבי המסכן, נתקל פתאום בחזרה צינית.

"אחרי הקטע הזה אני נותן להם קפה, בקלאווה, ואומר שאני חאלד אבו עלי, שחקן תיאטרון עכו, שמנה דורות בארץ. ערבי. אז אני שר שיר בערבית, שהלמים שלו חן בערך 'קום קום א רעב, קום יא מסכן, שבור את ולתות בית הסודר, שבור את יד הסודר'. תוך כך השיר אני פותח את ולתות הגטו, והקהל עולה מהגטו למעלה ומגלה שהוא במחנה השמרה. בלי להרגיש, כמו שקרה באמת. שם אני עושה תפקיד של חצי עיקר בעירום. אני עולה על שולחן, שנמצא במקור בלוחמי הנטאות, שולחן עיניים, שהגרמנים הרביצו להיהודים עליו עם מקל, עד מוות. נבנית שולחן כזה. אני רוקר עליו בעירום, ומרביץ לעצמי עם מקל שרומה לוח שיש בלוחמי הנטאות, ואני מבקש מהקהל שירביץ לי. באותו זמן אני רץ, ובסוף מתחיל גם לרקוד, לשיר, לצחוק, לבכות. אני בוכה על מה שקורה לי במדינה, על מה שקרה ליהודים. אני צוחק לפעמים, בגלל שאני רואה אנשים מרביצים לי, ואני אומר לך – לפני שלוש הצגות עלתה בחורה על השולחן והרביצה לי, ממש ואני אומר להם, יותר חזק – הם מרביצים יותר חזק, ורוקרים. ומסביבי יש טלוויזיות, שמופעלות

"אני צועק מלמעלה שישמעו אותי – הכפר, המשפחה, האשה. שבע שנים לא ראו את ההצגות שלי. שלוש שנים אני בתוך ההצגה הזאת, ואחרי כל הזמן הזה, כשאני קוֹטֵף את הפירות, זה לא מעניין אף אחד"